

ZAMONAVIY TA'LIMDA INFORMATIKANI O'QITISH TAMOYILLARI

H.Isoqova

*Kosonsoy tuman 1-son kasb hunar maktabi
informatika fani o'qituvchisi*

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish asosida informatika fanini o'qitish samaradorligini oshirish, o'quv dargohlarida informatika fanini o'qitishni davr talablari darajasida amalga oshirish imkonini beradigan obyektiv shart-sharoitlarning yaratilishi, maqsad va vositalar haqida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: pedagogika, texnologiya, informatika, informatika fani, pedagogik texnologiyalar, davlat ta'lim standartlari.

KIRISH

Axborotlashgan jamiyat – jamiyatning ko'pchilik a'zolari axborot, ayniqsa, uning oliy shakli bo'lmish bilimlarni ishlab chiqish, saqlash, qayta ishlash va amalga oshirish bilan band bo'lgan jamiyatdir. Axborot texnologiyasi biror ob'ekt, jarayon yoki hodisaning holati haqidagi axborotlarni to'plash, qayta ishlash va uzatishni amalga oshiruvchi jarayondir.

ADABIYOTLAR SHARHI

Ishni bunday tashkil etish axborotlar almashinuvini tezlatishdan tashqari kerakli axborotni izlash, qayta ishlash va foydalanishni osonlashtiradi. Bundan tashqari axborotning ustida bajarilayotgan ishlar sifatli bajariladi. Biror masalani kompyuterda hal qilish kerak bo'lsa, masalani dastlab 38 yechish ketma – ketligini so'z yoki grafik shaklda yoziladi, ya'ni masalaning algoritmi tuziladi. Masalaga tuzilgan algoritmi kompyuter tushunadigan ko'rsatmalar va qonun - qoidalar asosida yozish dastur deb ataladi. Zamonaviy axborot texnologiyalari – shaxsiy kompyuterlar va telekommunikatsiya vositalaridan foydalanilgan holdagi zamonaviy muloqotni o'rnatuvchi axborot texnologiyasi hisoblanadi. Texnologiya bu maxsulotni qayta ishlash, yaratish usullari majmuidir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Bugungi kunda rivojlangan mamlakatlarda bu borada katta tajriba to'planib, interfaol metodlar nomi bilan yuritilmoqda. 1996 yildan buyon mamlakatimiz ta'lim tizimi xodimlari o'rtasida interfaol metodlar va ulardan ta'lim jarayonini tashkil etishda foydalanish borasidagi nazariy va amaliy bilimlar targ'ib etib kelinmoqda.

Shu vaktgacha an'anaviy ta'limda talabalarni faqat tayyor bilimlarni egallashga o'rgatib kelingan edi. Bunday usul talabalarni mustaqil fikrlash, ijodiy izlanishi va

tashabbuskorligini soʻndirar edi.

Hozirgi kunda taʼlim jarayonida interfaol usullar innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanib, taʼlimning samaradorligini koʻtarishga boʻlgan qiziqish kundan kunga kuchayib bormokda. Zamonaviy texnologiyalar qoʻllanilgan darslar talabalar egallayotgan bilimlarni oʻzlari qidirib topishlariga, mustaqil oʻrganib, tahlil qilishlariga, hatto xulosalarni ham oʻzlarikeltirib chikarishga qaratilgan.

- Nega va nimani oʻqitamiz?
- Qanday oʻqitamiz?
- Qanday qilib samarali va natijali oʻqitish mumkin?

Kuzatishlarimiz shuni kursatmoqdaki, ayrim oʻqituvchilarimiz “Yangi pedagogik texnologiya talabi shu”, “Yuvchilarni mustaqil fikrlashga oʻrgatayapmiz”, “Yuvchi faol, oʻqituvchi passiv boʻlishi kerak”- degan bahonalarda oʻzlari darslarga tayyorgarliksiz kelmoqdalar. Ular yagivzuni mustaqil oʻqib kelishi uyga vazifaqilib topshiradilar va muammolardan osongina qutuladilar.

Aslida esa, innovatsion pedagogik texnologiya asosida dars olib boradigan oʻqituvchi-muallim tinib – tinchimasligi, oʻz ustida muntazam ishlashi, yangi adabiyotlar, metodik adabiyotlar va maqolalar tajribalar bilan tanishib borishi, ijodiy izlanishi zarur. Innovatsion pedagogik texnologiya asosida darslarda oʻqituvchi ham, talaba xam faol ishtirok etilishi talab qilinadi.

Pedagogik texnologiyaning boshqaruvchanligi shundan iboratki, bunda taʼlim jarayonini rejalashtirish, tashhis qilish, natijalash, tuzatish kiritish imkoniyatlari mavjud. Bunda taʼlimdan kutilgan natijaga erishiladi, vaqt tejiladi, bu esa pedagogik texnologiyaning samaradorligi demakdir. Pedagogik texnologiyaning tasdiqlanuvchanligi — ishlangan model boshqa pedagoglar qoʻllaganda ham xuddi oʻshanday samara-natija berishi kerakligini bildiradi. Bir soʻz bilan aytganda, taʼlim jarayoniga yangicha yondashib, ijodkorlik, bunyodkorlik tadbiiq etilsagina, taʼlim samarasi yangi bosqichga koʻtariladi.

Taʼlim innovatsiyalari – taʼlim sohasi yoki oʻquv jarayonida mavjud muammolarni yangicha yondashuv asosida yechish maqsadida qoʻllanilib, avvalgidan anchasamarali natijani kafolatlay oladigan shakl, usul va texnologiyalar.

Innovatsion texnologiyalar pedagogik jarayon hamda oʻqituvchi va talaba faoliyatiga yangilik, oʻzgarishlar kiritish boʻlib, uni amalga oshirishda asosan interfaol usullardan foydalaniladi.

Interfaol – oʻzaro harakat qilmoq va oʻzaro bahslashish demakdir.

Informatika fanini oʻqitishda qaysi innovatsion shakl, usul vavositalarni qoʻllab kelmoqdamiz?

- Aqliy hujum;
- Kichik guruhlarda ishlash;
- Bahs — munozara.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalarida qo'llaniladigan usullar:

«Aqliy hujum», «Klaster», «Qarorlar shajarasi», «3/3, 4/4, 5/5,...» metodi, «Rasmlarni to'g'ri joylashtir», «Videotopishmoq», «Zakovatli zukko», «Qarama-qarshi munosabat», «Bilaman. Bilishni xohlayman. Bilib oldim.», «Zinama-zina», «Rolli o'yinlar», «Ishchanlik o'yini», «Musobaqa o'yinlari», «Sahna ko'rinishi», «Teatrlashtirish», «Mozaika o'yini».

XULOSA VA MUNOZARA

Oliy ta'lim muassasalarida amalga oshirilayotgan informatika fanini o'qitish samaradorligini oshirishga qaratilgan maqsadning ijobiy natija berishi bu yo'lda bir qator pedagogik vazifalarning bajarilishini talab etadi. Bizning fikrimizcha, ular quyidagilardan iborat:

1. Oliy ta'lim muassasalarida informatika fanini o'qitishni davr talablari darajasida amalga oshirish imkonini beradigan ob'ektiv shart- sharoitlarning yaratilishi.
2. Informatika fani o'qituvchilarining mustaqil bilim va pedagogik mahoratlarini oshirib borishlari uchun sharoit yaratish.
3. Informatika fani o'qituvchilariga zamonaviy pedagogik texnologiya nazariyasi mazmuni xususida ma'lumotlar berishga erishish.
4. Informatika fani o'qituvchilarida informatika fanini o'qitish jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish borasidagi ko'nikma va malakalarni shakllantirish.
5. O'qituvchilarda informatika fanini o'qitishni tashkil etishga nisbatan yangicha, texnologik yondashuvni rivojlantirish.
6. Oliy ta'lim muassasalarida erishilgan informatika fanini o'qitish samaradorligining mavjud darajasini tahlil etish.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Ikromova X.Z. Axborot va kommunikatsiya texnologiyalari. – T.: YuNESKO, 2014.
2. Imamov E.Z., Fattaxov M. Axborot texnologiyalari. – T: “Moliya”, 2012.
3. Azizxo'jaeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – T., 2013.
4. Golish S.V. Ta'limning faol usullari: mazmuni, tanlash va amalga oshirish. Ekspres-qo'llanma. – T.: O'MKHT rivojlantirish instituti, 2011.